

Een dodelijk duikongeval in het buitenland: en dan?

Datum laatste aanpassing: 28 december 2018

Inleiding

DOSA heeft gesprekken gevoerd met betrokkenen bij dodelijke duikongevallen in het buitenland. Op grond van de ervaringen van deze betrokkenen is dit document opgesteld. Het heeft als doel om andere te behoeden voor de vervelende ervaringen die betrokkenen hebben gehad.

Een dodelijk duikongeval blijft echter een heftige ervaring. Dat kan DOSA niet veranderen. We kunnen echter wel helpen in het voorkomen van extra ellende door een aantal tips aan te reiken.

DOSA wil dit document laten groeien door gebruik te maken van meer ervaringen in een verscheidenheid aan landen. Daarvoor zijn meer ervaringen nodig dan de enkele die we tot nu toe hebben kunnen bespreken. **Het melden van duikongevallen blijft daarmee belangrijk!**

Om te voorkomen dat er een dodelijk ongeval plaats vindt, is een aantal maatregelen te nemen. Deze voorbereidingen kun je onder “voorbereiding” vinden.

Helaas is, ondanks deze voorbereidingen, een dodelijk ongeval niet altijd te voorkomen. Om dan adequaat te kunnen handelen is bij “voorbereiding” ook een aantal aanbevelingen genoemd die het gemakkelijker maken met een dergelijk voorval om te gaan..

Vorbereiding

1. Zorg ervoor dat je voor de reis je vaardigheden op peil hebt gebracht. Maak in elk geval een paar opfrisduiken in het zwembad (minimum vereiste) als je lange tijd niet gedoken hebt en doe dat bij voorkeur met de buddy waarmee je gaat duiken.
2. Zorg dat je apparatuur recent gekeurd is door een erkend service centrum.
3. Zorg dat je beschikt over een recente medische keuring. Doe dit bij een arts die gespecialiseerd is in duikgeneeskunde.
4. Zorg dat je samen met je buddy duikprocedures oefent:
  - a. Buddy check
  - b. Noodopstijging
  - c. Gebruik van octopus
  - d. Gebruik van surface marker buoy
  - e. Procedure bij kwijt raken buddy: maak hier afspraken over of hanteer de standaard regel (1 minuut wachten en als de buddy er dan nog niet is naar de oppervlakte gaan).
  - f. Diverse signalen onder water zoals: geen lucht, duizelig, ik wil naar boven, ik breek de duik af, veiligheidsstop/decostop, 100 bar, 50 bar
5. Zorg dat je over een goede conditie beschikt. Duiken is een inspannende sport, hoewel dat soms anders voelt als je in warm tropisch water zonder stroming duikt.
6. Zorg dat je een goede ziektekosten verzekering hebt die ook decompressie behandelingen dekt. Kijk naar de kleine lettertjes van de verzekeraar en bel bij twijfel vóór je vertrekt met de verzekeraar!

7. Zorg dat je een mobiel telefoon abonnement hebt dat voor het land waar je naar toe gaat een gunstige bundel heeft. Vergewis je ervan wat jouw provider doet als je beltegoed op is. Niet kunnen bellen omdat je beltegoed op is en je provider je afsluit is zeer stress verhogend als je een dodelijk duikongeval mee maakt en je juist veel moet bellen met Nederland!
8. Zorg dat, als je in een groep reist, er duidelijke afspraken zijn over verantwoordelijkheden:
  - a. Wie is de duikleider en welke bevoegdheden heeft hij/zij?
  - b. Wie is de oppervlakte coördinator en welke bevoegdheden heeft hij/zij?
  - c. Welke afspraken zijn er binnen de groep als zich een dodelijk duikongeval voor doet? Wie communiceert met het thuisfront?
  - d. Bestaat er binnen de groep voldoende kennis en vaardigheid om EHBO te kunnen toepassen en te kunnen reanimeren?
  - e. Zorg dat de sfeer in de groep zodanig is, dat leden elkaar kunnen aanspreken op zaken en dat hier naar gehandeld wordt. Is dit niet het geval, breng dit dan ter sprake!
    - i. Als je ongebruikelijk gedrag bij één van de leden van de groep waar neemt, breng dit dan ter sprake!
    - ii. Als je vindt dat een of meerdere leden van de groep niet de competenties hebben om een bepaalde duik te doen, grijp dan ook als duikleider of lid van de groep in en laat de duik voor deze personen niet toe. Bedenk eventueel een alternatief voor deze personen.
  - f. Spreek, als er sprake is van een verenigingsduik, van tevoren af wie in Nederland de communicatie verzorgt vanuit de vereniging naar de nabestaanden.
9. Zorg dat je weet hoe het duikcentrum waar je gebruik van maakt te boek staat. Als er negatieve ervaringen mee zijn, zie er dan van af en boek een ander duikcentrum.
10. Controleer bij aankomst of het duikcentrum en de boten voldoende uitgerust zijn:
  - a. Is er zuurstof aan boord; is de fles gekeurd is en verkeert hij in goede staat?
  - b. Is er een goede en volledige EHBO set aan boord? Ziet deze set er verzorgd uit?
  - c. Is er een AED aan boord?
  - d. Wordt er beschikt over goede communicatiemiddelen (ook voor op zee)?
  - e. Is er een goede verantwoordelijken verdeling tussen de bemanningsleden en het duikteam?
11. Duik alleen als de duik binnen je competenties valt. Teveel stroming en niet gewend hieraan: niet duiken! Diepe duik en dit niet gewend: niet duiken! **Durf NEE te zeggen!**
12. Zorg dat je duiken goed gelogd worden en dat je duikcomputer op een sampling rate staat ingesteld waardoor oppervlakte intervallen te zien zijn in het duikprofiel. Dit kan essentieel zijn voor een onderzoek achteraf door duik medisch onderlegd personeel.

Aandachtspunten bij dodelijk duikongeval

1. Zorg voor het stoffelijk overschot.

Niet in alle landen is men in staat te zorgen voor een goede conservering van het stoffelijk overschot.

Met name in landen met een moslim cultuur is het gebruikelijk dat een stoffelijk overschot binnen 24 uur begraven is. De voorzieningen zijn op dit gegeven ingericht. In deze landen is het vaak lastig tot een goede conservering van het stoffelijk overschot te komen. In de drukker toeristische centra is balsemen dan soms nog een optie. Het koelen van een stoffelijk overschot in deze landen is vaak problematisch.

Een goede reisverzekering regelt over het algemeen de repatriëring van het stoffelijk overschot naar Nederland. Ook zijn er uitvaartorganisaties die gespecialiseerd zijn in het repatriëren van het stoffelijk overschot. Voor verdere info:
<https://www.uitvaart.nl/infotheek/de-plechtigheid/vervoer/internationaal-rouwvervoer>

Denk goed na over wat gewenst is en of er behoefte bestaat aan een autopsie in Nederland. De staat waarin het stoffelijk overschot verkeert is uiteraard bepalend voor de mogelijkheden daarvoor.

Zorg dat de waarnemingen over wat er exact gebeurd is en hoe het lichaam aangetroffen werd, goed worden vastgelegd. Dit kan nog een aanknopingspunt voor een duik medische analyse achteraf zijn in Nederland.

Als het stoffelijk overschot aan wal gebracht is en getransporteerd wordt, zorg dan dat je weet waar het naar toe gaat (vraag er naar!).

Houd er rekening mee dat repatriëring van een stoffelijk overschot naar Nederland soms weken kan duren.

2. Verzekering coördineren

Deelnemers aan een reis naar het buitenland hebben vaak verschillende verzekeringen. Toch wil een groep graag gezamenlijk zaken regelen. De Nederlandse reis- en zorgverzekeraars werken met 4 verschillende alarmcentrales. Als het werken met verschillende alarmcentrales voor problemen zorgt, kan Eurocross hierin een coördinerende rol vervullen. Het telefoonnummer van Eurocross: +31 71 364 6200.

Ambassade

Ambassades verlenen geen hulp aan betrokkenen van een dodelijk duikongeval, maar kunnen wel een ondersteunende rol spelen als er zaken niet goed lopen. Zo zijn er 2 documenten nodig om een overledene te kunnen repatriëren naar Nederland, een overlijdensverklaring en een laissez passer voor de overledene. De ambassade kan ondersteuning bieden als het verkrijgen van deze documenten moeizaam verloopt. Ondersteuning van ambassades blijkt in de praktijk echter sterk ambassade gebonden te zijn. Waar de ene ambassade je met raad een daad bijstaat, kan de ambassade in een ander land het volledig af laten weten.

Telefoonnummers van ambassades in belangrijke duiklanden:

Egypte	+20 227 395 500
Ierland	+35 312 693 444
Indonesië	+62 215 248 200
Filipijnen	+63 278 666 66

Frankrijk	+33 140 623 300
Kroatië	+38 514 642 200
Spanje	+34 913 537 500
Thailand	+66 230 952 00
Verenigd Koninkrijk	+44 207 590 3200

Mogelijkheden politie- en medisch rapport

Vaak zijn er mogelijkheden om tegen betaling een politierapport en/of medisch rapport in het land waarin het ongeval heeft plaats gevonden te ontvangen. Zelfs na terug keer in Nederland bestaat die mogelijk nog. Overweeg of het de moeite waard is een dergelijk rapport te hebben. De kosten zijn vaak aanzienlijk en het nut hangt af van de ervaringen die er met politie en medische hulpverleners ter plekke zijn.

3. Inlichten nabestaanden

Inlichten van nabestaanden is bij een dodelijk duikongeval een vak apart. De Nederlandse Politie heeft hier zeer veel ervaring mee. Betrokkenen bij een duikongeval of duikverenigingen hebben dat vaak niet. Zorg dat het inlichten van nabestaanden wordt gedaan door iemand die hier ervaring mee heeft. Zorg als vereniging dat je nagedacht hebt over hoe je hier mee om wilt gaan vóór zich een dergelijke situatie voor doet.

Overwegen autopsie ter plaatse of in Nederland.

Het overwegen van een autopsie ter plaatse of in Nederland is voor de nabestaanden een moeilijke keuze. Achteraf blijkt er vaak behoefte aan het kennen van de oorzaak van het duikongeval. Als er vertrouwen is in de medische voorzieningen in het land waar het ongeval heeft plaats gevonden, geeft een autopsie ter plaatse de meeste kans op het achterhalen van de medische oorzaak. Als er geen vertrouwen is in de medische voorzieningen in het betreffende land, is autopsie in Nederland soms een mogelijkheid, afhankelijk van de staat van het stoffelijk overschot.

4. Opvangen groep

Opvang van de groep is essentieel na een dergelijke gebeurtenis. Als de in de voorbereiding aangegeven aandachtspunten zijn opgevolgd, is al voor een dergelijke gebeurtenis plaats vindt duidelijk wie welke rol heeft binnen de groep. Belangrijk is dan een open cultuur te hebben waarin deelnemers de mogelijk hebben hun hart te luchten.

5. Omgaan met plaatselijke politie

Niet ieder land heeft een politie organisatie met de professionaliteit van de Nederlandse politie. Houd hier rekening mee. Na een dodelijk duikongeval zal er vaak een verhoor plaats vinden met de plaatselijke politie. Wees je ervan bewust dat je

hierin de rol van verdachte zou kunnen hebben en wees voorzichtig met het doen van uitlatingen.

6. Veilig stellen duik apparatuur

Zorg dat de apparatuur van de overledene (trimvest, ademautomaat, droogpak etc.) veilig gesteld wordt, zodat er eventueel onderzoek naar de werking ervan gedaan kan worden in Nederland.

7. Veilig stellen duikcomputer

Zorg dat de duikcomputer veilig gesteld wordt. Deze bevat essentiële informatie voor het na kunnen trekken van wat er gebeurd zou kunnen zijn. Met name bij een duik medisch onderzoek is het hebben van de duikprofielen uit deze computer van wezenlijk belang.

8. Melding aan DOSA

Meldt het ongeval aan DOSA, zodat zij in staat is de leerpunten uit het ongeval breed uit te dragen in de duikgemeenschap. Melden kan anoniem. Publicaties vanuit DOSA zijn altijd ontdaan van persoonlijke- en/of verenigingsgegevens.

Nazorg

1. Vertrouwenspersoon

Een dodelijk duikongeval leidt tot spanningen. Dat geldt zeker als het een verenigingsreis is. Zorg voor een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Overwogen kan worden gebruik te maken van een vertrouwenspersoon van een andere vereniging om iedere schijn van belangen verstrengeling te vermijden.

Houdt er rekening mee dat betrokkenen en nabestaanden gedurende langere tijd behoefte hebben aan een dergelijk contact.

2. Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland is er voor de ondersteuning van slachtoffers van verkeersongevallen, misdrijven en calamiteiten. Slachtofferhulp is er niet voor de ondersteuning van betrokkenen bij een ongeval in het buitenland.

3. Vereniging

Realiseer je dat een dergelijke gebeurtenis een enorme invloed kan hebben op de vereniging. Stel je als vereniging open; maak gebruik van onafhankelijke hulp (zie punt 1) en neem iedere verdenking op vooringenomenheid of partijdigheid weg.

4. Communicatie

Wees zeer zorgvuldig over wat er gecommuniceerd wordt, wanneer er gecommuniceerd wordt en hoe de nabestaanden er bij betrokken worden. Zeker voor de nabestaanden geldt dat er beter een keer teveel afgestemd kan worden dan een keer te weinig. Zorg ervoor dat de communicatie gebaseerd wordt op feiten. Vermijd het

uiten van veronderstellingen. Juist dit kan voor nabestaanden als onterecht en pijnlijk ervaren worden,

5. Wat kan er vanuit de duikmedische expertise nog gedaan worden

Het komt voor dat een stoffelijk overschot zich in een staat bevindt dat een autopsie niet meer mogelijk is. De enige houvast die nabestaanden dan nog hebben om achter aan mogelijke oorzaak van het ongeval te komen is een combinatie van profielen uit de duikcomputer van het slachtoffer, waarnemingen van de situatie waarin het ongeval plaats vond en waarnemingen over het gedrag en de uiterlijke kenmerken en verschijnselen bij het slachtoffer. Zorg voor een goede vastlegging van dit soort zaken en zorg voor het veiligstellen van de duikcomputer. De duikmedische specialisten kunnen op basis van deze zaken wellicht nog iets zeggen over een mogelijke oorzaak.

Als laatste:

Dit document kan DOSA alleen actueel houden als duikers ons informeren over hun ervaringen in het buitenland. Je kunt hiermee als duiker anderen helpen om in een zeer vervelende situatie niet dezelfde problemen tegen te komen als jij zelf hebt ervaren. We roepen je dan ook op om ons te voorzien van je input.

De datum aan het begin van het document toont tot op welk moment het document is bijgewerkt.